

ПЕРЕКЛАД ТЕРМІНІВ-СЛОВОСПОЛУЧЕНЬ У ГАЛУЗІ ЕЛЕКТРОТЕХНІКИ

Наприкінці ХХ століття людство вступило у новий етап науково-технічного прогресу, який названо інформаційною революцією. В умовах кардинальних змін у всіх сферах людської діяльності, пов'язаних з глобальною комп'ютеризацією, значною мірою зросли темпи збагачення словникового складу багатьох мов, зокрема англійської, яка зараз переживає справжній «неологічний бум». Бурхливий розвиток комп'ютерних, радіотехнічних та електротехнічних технологій спричинив активізацію номінативних процесів у фаховій мові цієї галузі, в результаті яких утворилась і продовжує утворюватись велика кількість термінологічних одиниць.

Електротехніка, яка визначається як «комплекс галузей науки і техніки, пов'язаних з радіотехнікою й електронною технікою» [1, с. 564], набула широкого вжитку в повсякденному житті в наш час. Для обслуговування кожної науки існує лексика спеціального призначення – термінологія, в даному випадку термінологія електротехніки. Вона активно входить в наш дискурс, має дуже різноманітну етимологію і різні аспекти функціонування. Дослідження проводилось на основі статті Вацлава Піореки «Methods of animal brain mapping».

Серед термінів-словосполучень розрізняють наступні:

а) вільні словосполучення (*atomic plant* – атомна електростанція, *radiation sources* – джерело випромінювання), де кожний з компонентів – термін, що може вступати в двосторонній зв'язок;

б) зв'язані словосполучення, де ізолювано взяті компоненти можуть і не бути термінами, а в поєднанні вони утворюють термін-словосполучення: (*destructive analysis* – деструктивний аналіз, *radiation protection* – радіологічний захист) [2, с. 156];

в) багатокомпонентні терміни (такі терміни можуть бути три-, чотири і більше компонентними і представлені вони в значно меншій кількості: (*laser-light amplification by stimulated emission of radiation* та ін.)

Переклад термінів-словосполучень починається з визначення головного компонента, від нього буде залежати переклад всього терміну і значення залежних слів. Щодо способів перекладу таких термінів, то найчастіше застосовуємо *описовий переклад, переклад за допомогою використання різних прийменників, калькування, рідше – транскодування.*

Проаналізуємо терміни-словосполучення на основі наступних прикладів:

1) *Methods of electrode implantation and recording were in detail described in [...]. – Методи імплантації та запису електродів детально описані в пунктах [...].*

Термін-словосполучення *electrode implantation* має тип N+N, тобто два іменника поряд. Це означає, що потрібно знайти кореневе слово, відштовхуючись від якого, робимо переклад. Таким словом є *implantation*, а *electrode* – залежне. У даному випадку, український відповідник N2 – «*електродів*», який виступає у формі родового відмінка, є постпозитивним означенням до відповідника «*імплантація*». Спосіб перекладу – калькування.

2) Розглянемо речення: *Legendre polynomial n-th degree can be expressed using the Rodrigues formula. – Многочлени Лежандра n-го ступеня можна виразити за формулою Родрігеса.*

Із нього можна вичленувати два терміни, у складі яких є власні назви: *Legendre polynomial* та *Rodrigues formula*. Вони перекладені за допомогою транскодування, а точніше *адаптивного транскодування*. Термін *Legendre polynomial* складається ще з одного слова – *polynomial*, до якого ми підбрали лексичний відповідник – *многочлен*. Таким чином, переклад одного терміну-словосполучення налічує два способи перекладу – адаптивне транскодування та пошук лексичного відповідника.

3) *We evaluated the findings based on the calculation of the normalized Root Mean Squared error. – Ми оцінили висновки на основі розрахунку нормованої кореневої середньої квадратичної помилки.*

Термін *Root Mean Squared error* є полі-компонентним, кореневе слово якого – це *error*. Для даного терміну ми застосували спосіб пошуку лексичного відповідника, адже в українській вже існує варіант його перекладу.

Отже, у нашому дослідженні терміни-словосполучення займають найбільшу частину. Відповідно, ці терміни були перекладені різними способами, що пояснюється великою кількістю нових понять, які у свою чергу складаються із різних за структурою термінів, тож потребують різних варіантів перекладу. Проаналізувавши терміни галузі електротехніки та дослідивши їхні способи перекладу, ми дійшли висновку про те, що вони ще не досить вивчені науковцями. Це пояснюється відсутністю відповідників деяких термінів в українській мові, тож для нашого перекладу ми змушені були використовувати власні варіанти. Ми дослідили терміни цієї галузі з точки зору їхнього поділу за структурою на прості, похідні складні та складені та семантикою, вичленивши три лексико-семантичні групи: назви процесів, назви характеристик та назви величин. Серед усіх термінів найбільший відсоток займають складені терміни або терміни-

словосполучення (52%), а найменший – прості терміни (16%). Це пояснюється появою великої кількості нових понять та найменувань, які називають більш технічно-складну техніку, що і потребує назв, які є багатокомпонентними. Ми застосовували різні способи перекладу, але, дослідивши всі терміни, дійшли висновку що серед простих термінів переважає транскодування, серед складних – лексичний відповідник, а серед термінів-словосполучень ніякий спосіб перекладу не переважає, застосовуються різні, тому що до кожного складеного терміну входять різні термінологічні одиниці, переклад яких здійснюється по-різному.

Література

1. Лотте Д. С. Вопросы заимствования и упорядочения иноязычных терминов и терминологических элементов. М., 1982. 152 с.

2. Тюленев С. В. Теория перевода: учебное пособие. М.: Гардарики, 2004. 336 с.